

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روان‌شناسی خانواده، اجتماعی، سیاسی

دکتر فردین باقری

استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه

موسسه چاپ و انتشارات بعثت

تهران - زمستان ۱۳۹۰

سرشناسه	باقری، فردین، ۱۳۵۰-
عنوان و نام پدیدآور	روان شناسی خانواده، اجتماعی، سیاسی / تألیف فردین باقری.
مشخصات نشر	تهران: بعثت، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۴۵۶ص.
شابک	978-600-5116-56-4
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	روان شناسی
موضوع	روان شناسی اجتماعی
موضوع	خانواده -- جنبه های روان شناسی
موضوع	روان شناسی سیاسی
رده بندی کنگره	BF۱۲۱/ب۲۹ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	۱۵۰
شماره کتابشناسی ملی	۲۳۲۳۲۶۹

موسسه چاپ و انتشارات بعثت

بنیان گذار: مرحوم استاد فخرالدین حجازی

تاسیس: ۱۳۴۷ / پروانه نشر داریم: ۶۵۴ / شماره ثبت شرکتها: ۳۳۷۱

عضو رسمی اتحادیه ناشران و کتابفروشان ایران و انجمن فرهنگی ناشران کتب دانشگاهی

روان شناسی خانواده، اجتماعی، سیاسی

تألیف: دکتر فردین باقری

تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۹۰ / نوبت چاپ: اول

ناظر چاپ و امور فنی تولید: محسن میقاتی

حروف چینی، صفحه آرایی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: بعثت ۶۶۹۶۶۶۸۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / تعداد صفحات: ۴۵۶ص. / قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۱۶-۵۶-۴ ISBN 978-600-5116-56-4

نشانی دفتر مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان ۱۶ آذر، شماره ۳۶، ساختمان بعثت

کدپستی: ۱۴۱۷۹-۵۴۴۹۳، ۶۶۴۱۸۸۹۸-۶۶۴۱۹۸۹۹، دورنگار: ۶۶۴۹۸۴۶۵

© این اثر مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ و قانون ترجمه تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۰ است و کلیه حقوق چاپ و نشر و بخش و تکثیر به هر صورت (اعم از ذخیره رایانه ای و یا جزوه و کپی) محفوظ و مخصوص ناشر است و هرگونه کپی برداری و نقل مطالب از تمام یا قسمتی از این اثر بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

Nashre-besat@hotmail.com

www.besatpub.com

سخن ناشر:

موسسه غیرانتفاعی انتشارات بعثت در سال ۱۳۴۷ به منظور اشاعه فرهنگ اسلامی، به همت و کمک فکری و مالی زنده یاران استاد فخرالدین حجازی، حاج ابوالقاسم فواکهی، استاد عباس علی محمودی، سیدمرتضی میرفخرایی، حاج کریم رفعتی، دکتر سیدمجید مودتی و آقایان حاج سیدحسن میرجلالی، حاج حسن دلپسند، دکتر غلامرضا امامی و علی اصغر تهرانهچی و جمعی از بزرگان تاسیس گردید. با توجه به نیاز فراوان نسل جوان و دانشمندان جامعه به خواندنی های جدی و پرمحتوا، تاکنون صدها کتاب ارزنده تقلید دانش پژوهان و محققان دین و علم کرده است.

این موسسه با حفظ خط مشی غیرانتفاعی خود، چاپ کتب تخصصی دانشگاهی را نیز مورد توجه قرار داده تا با کوشش عالمان متعهد دانشگاهی، آخرین دستاوردهای علمی جهان دانش را منتشر نموده و از این طریق راه رسیدن به استقلال فرهنگی را هموار سازد. بار دیگر از خدای متعال و همیاری و همکاری خوانندگان خواستاریم که توفیقی عنایت فرماید تا کتاب های نفیس دیگری را در دسترس دانشمندان و ارباب دانش و خوانندگان فرهیخته قرار دهیم.

امید است که این اثر ارزشمند و بی نظیر و دیگر آثار منتشر شده مورد قبول و رضای پروردگار متعال و تمامی ارباب دانش و فضیلت قرار گیرد. انتظار ما از نویسندگان، شعرا و دانایان متعهد این است که ما را در انجام رسالتی که در زمینه نشر معارف اسلامی و فرهنگ قرآنی به خصوص در این برهه از زمان به عهده گرفتاریم یاری نمایند. و امیدواریم از همکاری و راهنمایی خویش با این موسسه که سابقه ای نزدیک نیم قرن فعالیت مثبت و سهمی به سزا در نشر فرهنگ و معارف اسلام دریغ نورزند.

لازم به تذکر است که اخیراً موسسه انتشارات بعثت درصدد برآمده که آثار ارزنده فضلا و دانشمندان متعهد و مسلمان را منتشر و عرضه نماید. از این رو هم زمان با چاپ این کتاب؛ چندین کتاب دیگر نیز توسط این موسسه در حال چاپ و نشر می باشد که به زودی در دسترس علاقه مندان قرار خواهد گرفت.

کتاب حاضر یکی از نمونه های فوق می باشد که نویسنده فرهیخته و توانا دکتر فردین باقری به نگارش درآورده است.

فهرست مطالب

۱۹	بخش اول: روان‌شناسی خانواده
۲۰	مقدمه
۲۳	فصل اول: خانواده و اهمیت آن
۲۳	تعریف خانواده
۲۴	نقش خانواده در رشد اجتماعی
۲۵	نقش خانواده در رشد اقتصادی
۲۸	نقش دولت در تثبیت خانواده
۲۸	لزوم حمایت قانون‌گذار از خانواده
۲۹	خانواده و خویشاوندی
۳۰	نقش و کارکرد خانواده
۳۲	فصل دوم: انواع خانواده
۳۳	خانواده گسترده
۳۵	خانواده هسته‌ای
۳۷	فصل سوم: دگرگونی خانواده در دوره معاصر
۴۰	مشکلات همسرگزینی و ازدواج در ایران
۴۵	فصل چهارم: فرآیند خواستگاری و انتخاب همسر
۴۵	باورهای منطقی در مورد انتخاب همسر
۴۶	نه باور غیرمنطقی درباره انتخاب همسر
۴۸	ازدواج و معیارهای انتخاب همسر
۵۴	گذر از پیچ و خم خواستگاری
۵۶	اشتباهات بزرگ در فرآیند گفت‌وگو
۵۷	فصل پنجم: حقوق متقابل زن و شوهر در اسلام
۵۷	الف- حقوق زن در اسلام
۵۸	ب- وظایف شوهر نسبت به زن
۶۲	ج- نکوهش آزار رسانی به زن
۶۳	هـ- وظایف زن نسبت به شوهر

۶۶	د- حسن معاشرت
۶۷	فصل ششم: رموز موفقیت در روابط زناشویی
۶۷	آنچه مردان باید بدانند
۶۸	آنچه زنان باید بدانند
۶۶	پنج گنج زنانه
۶۸	خانواده موفق
۸۶	از نقاط ضعف خود استفاده کن
۸۷	زندگی تمام با گذشت و اغماض
۸۸	با لغزش چه باید کرد؟
۸۹	فصل هفتم: طلاق و از هم گسیختگی خانواده
۸۹	عوامل از هم گسیختگی خانواده
۹۶	علل بحران‌های زناشویی از دیدگاه دالهام
۹۷	طلاق از دیدگاه قرآن
۱۰۱	عوامل طلاق
۱۰۲	طلاق روانی چیست؟
۱۰۵	تعارض‌های ناشی از طلاق روانی
۱۰۵	ابعاد مختلف آسیب‌های ناشی از طلاق
۱۰۷	عوامل افزایش طلاق
۱۱۵	طلاق و تأثیرات آن
۱۱۶	تأثیر طلاق بر فرزندان
۱۱۷	تأثیر طلاق بر والدین
۱۱۹	فصل هشتم: خانواده آشفته و خانواده بالنده
۱۱۹	الف- خانواده‌های آشفته
۱۱۹	ب- خانواده‌های متزلزل و از هم گسیخته
۱۲۱	ج- خانواده‌های بالنده
۱۲۲	خصوصیات خانواده بالنده
۱۲۴	فصل نهم: طغیان عصبانیت در زندگی مشترک
۱۲۵	تصمیم برای دگرگونی
۱۲۵	خانه‌تکانی ذهنی

۱۲۶.....	سرزنش دیگران، راه حل نیست.....
۱۲۷.....	راهبردهای مؤثر برای توقف و کاهش عصبانیت.....
۱۳۰.....	اختلالات افسردگی و تأثیر آن بر خانواده.....
۱۳۰.....	علائم افسردگی.....
۱۳۲.....	فصل دهم: پرورش فرزند.....
۱۳۲.....	محبت به اولاد.....
۱۳۵.....	روش های ابراز محبت.....
۱۳۶.....	پیامدهای تربیت امنیت بخشیدن به کودکان.....
۱۳۸.....	فصل یازدهم: مسیر تحول خانواده درمانی.....
۱۳۸.....	تعریف خانواده درمانی.....
۱۳۸.....	انواع نظریه های خانواده درمانی.....
۱۳۹.....	خانواده درمانی مبتنی بر روان تحلیلی.....
۱۳۹.....	خانواده درمانی تجربیاتی.....
۱۳۹.....	خانواده درمانی های رفتاری و شناختی - رفتاری.....
۱۳۹.....	خانواده درمانی ساختی.....
۱۴۰.....	خانواده های نیازمند خانواده درمانی.....
۱۴۰.....	مسایل نظری.....
۱۴۱.....	چه وقت باید خانواده درمانی کرد؟.....
۱۴۳.....	فصل دوازدهم: نقش بهداشت روانی در ثبات خانواده.....
۱۴۳.....	عوامل خانوادگی مؤثر در بهداشت روانی.....
۱۴۳.....	ارتباط خانوادگی و تأثیر آن بر بهداشت روان.....
۱۴۷.....	مهارت های زندگی اعضای خانواده و نقش آن در بهداشت روانی خانواده.....
۱۴۷.....	اقتصاد خانواده و نقش آن در بهداشت روانی خانواده.....
۱۴۸.....	منابع و مأخذ.....
۱۴۹.....	بخش دوم: روان شناسی اجتماعی.....
۱۵۰.....	مقدمه:.....
۱۵۳.....	فصل اول: روان شناسی اجتماعی چیست؟.....
۱۵۵.....	سیر تاریخی «روان شناسی اجتماعی».....
۱۵۷.....	برخی نظریه های روان شناسی اجتماعی.....

وضعیت نظریه‌ها در «روان‌شناسی اجتماعی» امروزی.....	۱۶۱
خاستگاه روان‌شناسی اجتماعی.....	۱۶۲
ارتباط روان‌شناسی اجتماعی با سایر علوم.....	۱۶۲
روان‌شناسی اجتماعی و روان‌شناسی عمومی.....	۱۶۳
روان‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی.....	۱۶۴
روان‌شناسی اجتماعی و مردم‌شناسی.....	۱۶۴
موضوعات مطروحه در روان‌شناسی اجتماعی.....	۱۶۵
روش‌های تحقیق (روان‌شناسی اجتماعی).....	۱۶۵
تحقیق آرشیوی.....	۱۶۵
تحقیق زمینه‌یابی.....	۱۶۵
تحقیق میدانی.....	۱۶۶
آزمایش طبیعی.....	۱۶۶
ویژگی‌های روش علمی.....	۱۶۶
زمینه‌های پژوهشی در روان‌شناسی اجتماعی.....	۱۶۹
فصل دوم: مفهوم ادراک، ادراک اجتماعی.....	۱۷۲
ادراک اجتماعی ارتباط غیرزبانی: ارتباط غیرزبانی، زبان بدن.....	۱۷۳
ادراک اجتماعی - فرآیند اسناد: فهم دلایل رفتار دیگران.....	۱۷۷
تخفیف و تشدید.....	۱۸۰
خطاهای اسنادی.....	۱۸۰
اثر بازیگر - مشاهده‌گر.....	۱۸۲
سوگیری خدمت به خود.....	۱۸۲
ابعاد دیگر اسناد علمی.....	۱۸۳
ادراک اجتماعی - شکل‌گیری برداشت و نتیجه برداشت.....	۱۸۴
برداشت.....	۱۸۴
مطالعات روی صفحات مرکزی و پیرامونی.....	۱۸۵
خلاصه‌ای از تشکیل برداشت.....	۱۸۷
مدیریت برداشت.....	۱۸۸
نظریه ادراک از خود.....	۱۸۹
تعریف خویش‌پنداری و نظریه‌های وابسته به آن.....	۱۹۰

نظریه ناهماهنگی در برابر نظریه ادراک خویشتن	۱۹۱
عوامل مؤثر بر ادراک	۱۹۱
ادراک درون‌زاد یا آموخته شده	۱۹۲
ثبات ادراکی	۱۹۲
خطای ادراکی	۱۹۳
ادراک اجتماعی	۱۹۴
فصل سوم: شناخت اجتماعی	۱۹۵
فرآیند شناخت اجتماعی	۱۹۶
چگونگی حصول شناخت اجتماعی	۱۹۸
۱- توجه	۱۹۸
۲- رمزگذاری	۱۹۹
۳- بازیابی	۲۰۱
میان‌برهای ذهنی	۲۰۲
قاعده اکتشافی معرف یا قضاوت بر مبنای شباهت	۲۰۳
قاعده اکتشافی دسترسی‌پذیری	۲۰۳
اثر اتفاق نظر کاذب	۲۰۴
هم‌بستگی خیالی	۲۰۴
آماده‌سازی	۲۰۵
مداومت نظریه	۲۰۵
مغالطه بازگشت	۲۰۶
هیجان و شناخت	۲۰۷
خودآگاهی	۲۰۷
منابع خطا در شناخت اجتماعی	۲۰۸
۱-۲. انواع طرح‌های ذهنی:	۲۰۹
۱- قاعده اکتشافی همانندی	۲۱۰
۲- قاعده اکتشافی دسترسی‌پذیری	۲۱۱
۳- منابع خطا در شناخت اجتماعی	۲۱۱
۴-۱. خودپنداره	۲۱۲
۴- منابع خودپنداره	۲۱۳

۲۱۳.....	۲-۴ حرمت خود
۲۱۴.....	۳- راه‌های دفاع از حرمت خود:
۲۱۴.....	۴- اهمیت حرمت خود.
۲۱۶.....	نفوذ اجتماعی چیست؟
۲۱۶.....	تعاریف
۲۱۸.....	راهبردها
۲۱۸.....	میزان نفوذ اجتماعی
۲۱۹.....	پیامدهای رفتاری نفوذ اجتماعی
۲۲۰.....	رفتار اجتماعی
۲۲۰.....	رشد رفتار اجتماعی
۲۲۱.....	انواع رفتار اجتماعی
۲۲۱.....	تفاوت‌های فرهنگی در رفتارهای اجتماعی
۲۲۲.....	هویت اجتماعی
۲۲۳.....	نظریه ریچارد جنکینز در باب هویت اجتماعی
۲۲۴.....	نظریه مقوله‌بندی تاجفلر
۲۲۵.....	فصل چهارم: نگرش و رفتار
۲۲۵.....	تعریف نگرش
۲۲۵.....	عناصر نگرش‌ها
۲۲۵.....	عنصر شناختی
۲۲۶.....	نحوه شکل‌گیری نگرش
۲۲۶.....	اهمیت نگرش
۲۲۸.....	نگرش در یک منظر کلی
۲۲۹.....	ویژگی‌های نگرش
۲۳۰.....	ویژگی‌های نگرش
۲۳۱.....	تفاوت بین نگرش و واقعیت
۲۳۱.....	تفاوت بین نگرش و ارزش
۲۳۱.....	تفاوت بین نگرش و عقیده
۲۳۱.....	تفاوت بین نگرش و علایق
۲۳۲.....	عوامل تکوین نگرش‌ها

۲۳۴.....	ایمان یک نگرش اصلی.....
۲۳۷.....	راهبردهای شکل‌گیری و تغییر نگرش در فرهنگ اسلامی.....
۲۳۸.....	الف) چگونگی تأثیر نگرش بر رفتار.....
۲۳۹.....	ب) چگونگی رابطه نگرش- رفتار و عوامل مؤثر بر آن.....
۲۴۱.....	مقایسه آثار سیر مرکزی و سیر پیرامونی.....
۲۴۲.....	نگرش و عقیده.....
۲۴۳.....	تغییر نگرش.....
۲۴۵.....	نگرش و ارزش.....
۲۴۷.....	تعارض و هم‌سازی نگرش‌ها.....
۲۴۸.....	اثر تغییر نگرش بر تغییر رفتار.....
۲۵۰.....	تغییر رفتار به‌منظور تغییر نگرش‌ها.....
۲۵۰.....	از رفتار به نگرش: نظریه ناهماهنگی شناختی.....
۲۵۱.....	تغییر رفتار پیامد تغییر نگرش‌ها.....
۲۵۲.....	تفاوت نگرش با ارزش، عقیده و علاقه.....
۲۵۳.....	فصل پنجم: مفهوم پیشداوری.....
۲۵۳.....	۱- مفهوم پیشداوری و انواع آن.....
۲۵۴.....	موانع پیشرفت زنان.....
۲۵۸.....	فصل ششم: هم‌نوایی (هم‌رنگی).....
۲۵۸.....	مبانی هم‌رنگی: «چرا ما اغلب هم‌رایی را انتخاب می‌کنیم».....
۲۵۸.....	مقاومت در برابر فشار هم‌رنگی.....
۲۶۰.....	افرادی که نمیتوانند هم‌رنگ (هم‌نوا) شوند.....
۲۶۱.....	تفاوت هم‌نوایی با اطاعت.....
۲۶۱.....	عوامل مؤثر بر هم‌نوایی.....
۲۶۲.....	دلایل هم‌نوایی کردن.....
۲۶۲.....	ناهم‌نوایی.....
۲۶۳.....	شکل‌گیری ناهماهنگی شناختی.....
۲۶۴.....	کاربردها.....
۲۶۵.....	راه‌های کاهش ناهماهنگی.....
۲۶۵.....	انتقادات.....

۲۶۷.....	فصل هفتم: تعریف پرخاشگری.....
۲۶۷.....	پرخاشگری به‌عنوان یک سابق.....
۲۶۸.....	شالوده زیستی پرخاشگری.....
۲۶۹.....	پرخاشگری به‌عنوان یک پاسخ آموخته شده.....
۲۷۰.....	نظریه یادگیری اجتماعی:.....
۲۷۰.....	تقلید پرخاشگری.....
۲۷۱.....	تقویت پرخاشگری.....
۲۷۱.....	تجلی پرخاشگری به‌عنوان پالایش.....
۲۷۲.....	تماشای خفونت.....
۲۷۳.....	تاثیر تماشای خفونت بر رفتار اجتماعی.....
۲۷۴.....	فصل هشتم: گروه.....
۲۷۴.....	۱، انواع گروه‌ها.....
۲۷۴.....	مراحل شکل‌گیری گروه.....
۲۷۵.....	مشخصه‌های گروه.....
۲۷۵.....	۱) اندازه گروه.....
۲۷۶.....	۲) کانال‌های ارتباطی.....
۲۷۷.....	۳) پویایی گروه.....
۲۷۸.....	تأثیرات گروه بر فرد.....
۲۸۱.....	فصل نهم: هویت فردی و هویت اجتماعی.....
۲۸۱.....	۱- هویت.....
۲۸۳.....	۲- بحران هویت.....
۲۸۳.....	۱-۲) شاخصه‌های بحران هویت.....
۲۸۵.....	۳- عوامل و زمینه‌های اجتماعی بحران‌زا.....
۲۸۷.....	۴- راه‌های پیشگیری از بحران هویت اجتماعی.....
۲۹۰.....	هویت و فرهنگ.....
۲۹۱.....	رابطه خود و دیگری.....
۲۹۱.....	نسبت دو مفهوم از خود بیگانگی و هویت.....
۲۹۲.....	ریچارد جنکینز و هویت اجتماعی.....
۲۹۵.....	هنری تاجفیلر و نظریه مقوله‌بندی.....

۲۹۸.....	منابع و مآخذ.....
۳۰۱.....	منابع و مآخذ انگلیسی.....
۳۰۲.....	بخش سوم: روان‌شناسی سیاسی.....
۳۰۳.....	فصل اول: روان‌شناسی و سیاست روان‌شناسی چیست؟.....
۳۰۵.....	تعریف روان‌شناسی سیاسی.....
۳۰۷.....	موضوع روان‌شناسی سیاسی.....
۳۰۷.....	ماهیت روان‌شناسی سیاسی.....
۳۰۸.....	روان‌شناسی رفتار سیاسی.....
۳۰۸.....	تنوری نقش.....
۳۱۱.....	تربیت سیاسی.....
۳۱۲.....	محتوای سیاست.....
۳۱۳.....	مشارکت سیاسی.....
۳۱۳.....	نهادهای عهده‌دار تربیت سیاسی.....
۳۱۴.....	سطوح تحلیل رفتار در عملیات روانی و روان‌شناسی سیاسی.....
۳۱۷.....	سازمان‌دهی اصول.....
۳۲۲.....	نتیجه‌گیری.....
۳۲۳.....	سیاست چیست؟.....
۳۲۴.....	ب - پدیده‌شناسی سیاست.....
۳۲۴.....	- انسان‌شناسی سیاست.....
۳۲۵.....	ج- خاستگاه سیاست.....
۳۲۵.....	- کالبد شکافی سیاست.....
۳۲۵.....	ه- منطق سیاست.....
۳۲۶.....	د- موضوعات و مفاهیم اساسی در سیاست.....
۳۲۷.....	ایدئولوژی آنارشیزم.....
۳۲۷.....	- سیاست علم است یا هنر یا فن.....
۳۲۸.....	۱- نظریه‌های سیاسی.....
۳۲۹.....	۲-۳- فرهنگ سیاسی.....
۳۳۰.....	تعریف فرهنگ سیاسی از دیدگاه «پای».....
۳۳۱.....	۳-۳- انواع فرهنگ سیاسی.....

۳۳۳	ویژگی‌های فرهنگ سیاسی محدود
۳۳۳	تعریف درگیری یا مشارکت سیاسی
۳۳۵	تعریف درگیری
۳۳۷	۴- عوامل مؤثر در رفتار سیاسی بهینه
۳۳۹	فصل دوم: شخصیت و سیاست
۳۴۲	اختلالات شخصیت
۳۴۲	نظریه روابط بین فردی سالبران
۳۴۳	نظریه‌های شخصیت
۳۴۴	مسایل عمده در نظریه شخصیت
۳۴۴	تعیین‌کننده‌های درونی و بیرونی رفتار
۳۴۵	مراحل تکوین رفتارگرایی
۳۴۶	هدف رفتارگرایی
۳۴۶	کاربرد در علوم اجتماعی
۳۴۷	کاربرد در علوم سیاسی
۳۴۷	رفتارگرایی و روابط بین‌الملل
۳۴۸	ویژگی‌های رفتارگرایی در روابط بین‌الملل
۳۴۹	نارسایی‌های رفتارگرایی
۳۵۰	روندهای عمده در پیدایش رفتارگرایی
۳۵۱	مقایسه مکتب شناخت‌گرایی و مکتب رفتارگرایی
۳۵۲	رویکردهای روان‌کاوی
۳۵۲	زیگموند فروید
۳۵۵	رویکرد روان‌کاوی جدید
۳۵۵	کارل یونگ
۳۵۷	رویکرد صفت
۳۵۷	گوردون آلپورت
۳۶۰	رویکرد گستره زندگی
۳۶۰	اریک اریکسون
۳۶۵	فرآمدی بر فرایند شخصیت
۳۶۶	بررسی روش‌های شخصیت

۳۶۷.....	شروع واقعی آزمون‌های روانی و رفتاری
۳۶۷.....	تکامل و گسترش آزمون‌های رفتاری
۳۶۷.....	ایجاد آزمون‌های گروهی
۳۶۸.....	ایجاد آزمون‌های شخصیت
۳۶۸.....	ظهور و روشن جامعه‌سنجی
۳۶۸.....	وضع کنونی آزمون‌های رفتاری
۳۷۰.....	روش‌های بررسی شخصیت
۳۷۰.....	۱-۳. زندگی‌نامه‌های خود نوشته و دیگر نوشته
۳۷۰.....	۲-۳. آزمون‌های عین شخصیت (پرسش‌نامه‌ها)
۳۷۱.....	۳-۳. موقعیت‌های آزمایش
۳۷۱.....	۴-۳. آزمون‌های فرافکن
۳۷۱.....	آزمون رورشاخ
۳۷۲.....	نمونه‌ای از لکه‌های مرکب در آزمون رورشاخ
۳۷۲.....	آزمون اندریافت موضوع (TAT)
۳۷۳.....	مشکلات آزمون‌های فرافکن
۳۷۵.....	فصل سوم: مکتب‌های جبرگرا و اختیارگرا
۳۷۵.....	مفهوم جبر و اختیار
۳۷۶.....	پیشینه
۳۷۸.....	محیط و وراثت
۳۷۹.....	نظریه جبرگرایان
۳۸۰.....	جبر و اختیار در روان‌شناسی
۳۸۰.....	۱. مکتب‌های جبرگرا
۳۸۰.....	۱. ۱. مکتب روان‌کاوی
۳۸۱.....	۱. ۲. مکتب رفتارگرایی
۳۸۲.....	۱. ۳. مکتب رویکرد عمر
۳۸۲.....	۱. ۴. مکتب یادگیری اجتماعی
۳۸۳.....	۱. ۵. مکتب صفت‌گرا: وراثت‌شناسی شخصیت
۳۸۵.....	۲. مکتب‌های اختیارگرا
۳۸۵.....	۲. ۱. مکتب نوروان‌کاوی

۳۸۶.....	۲.۲. مکتب انسان‌گرایی
۳۸۶.....	۲.۳. مکتب یادگیری اجتماعی
۳۸۷.....	۲.۴. مکتب‌شناختی
۳۸۷.....	۲.۵. مکتب صفت‌گرا
۳۸۸.....	نتیجه
۳۸۹.....	فصل چهارم: رویکرد تیپ‌شناسی
۳۸۹.....	صفات و تیپ‌های شخصیتی
۳۸۹.....	تنوع‌استنوس، بقراط و جالینوس
۳۹۰.....	جالینوس
۳۹۱.....	بقراط
۳۹۲.....	تعریف مزاج
۳۹۳.....	آنابولیسم
۳۹۳.....	کاتابولیسم
۳۹۴.....	علامه و ویژگی‌های مزاج‌ها
۳۹۴.....	علامه مزاج دموی
۳۹۴.....	بلغمی مزاج
۳۹۴.....	علامه مزاج: سوداوی
۳۹۵.....	صفراوی مزاج
۳۹۶.....	مفهوم تیپ
۳۹۶.....	طبقه‌بندی کرچهر
۳۹۶.....	۱- طبقه پیک‌نیک
۳۹۶.....	۲- طبقه لپتوزوم یا استینک
۳۹۷.....	۳- طبقه آتلینک
۳۹۷.....	طبقه‌بندی شلدن
۳۹۸.....	آیا طبقه‌بندی تیپ‌های شخصیتی شلدن و کرچهر متفاوت از هم است؟
۳۹۸.....	طبقه‌بندی شخصیت افراد با توجه به صفات
۳۹۹.....	ارزیابی روان‌شناسی سرشتی
۳۹۹.....	انتقادات از سنخ‌شناسی
۴۰۰.....	ساختار شخصیت

۴۰۲.....	درون‌گرایی و برون‌گرایی یونگ
۴۰۳.....	ویژگی‌های درون‌گراها
۴۰۴.....	حس‌گراها
۴۰۴.....	الهام‌گراها
۴۰۴.....	اندیشه‌ورزان
۴۰۵.....	احساسی‌ها
۴۰۵.....	انتخاب‌گران
۴۰۵.....	سبک‌باران
۴۰۶.....	ویژگی برون‌گراها
۴۰۷.....	شخصیت از نظر آیزنک
۴۰۸.....	ساخت شخصیت
۴۰۹.....	درون‌گرایان
۴۱۲.....	فصل پنجم: شایعه، افکار عمومی، تبلیغات و رسانه‌ها
۴۱۲.....	شایعه چیست؟
۴۱۲.....	تاریخچه شایعه
۴۱۳.....	تعریف شایعه
۴۱۵.....	زمینه پذیرش و سرعت انجام شایعه
۴۱۵.....	اهمیت شایعه
۴۱۶.....	قانون شایعه
۴۱۶.....	طبقه‌بندی شایعه
۴۱۹.....	افکار عمومی
۴۱۹.....	در شکل‌گیری افکار عمومی
۴۲۰.....	ویژگی افکار عمومی
۴۲۲.....	۲- پیدایش افکار عمومی
۴۲۴.....	فرایند شکل‌گیری افکار عمومی
۴۲۶.....	ساخت افکار عمومی
۴۲۷.....	تبلیغات سیاسی
۴۲۹.....	عوارض تبلیغات
۴۲۹.....	پروپاگاندا یا تبلیغات سیاسی

۴۳۱.....	عناصر تبلیغات.....
۴۳۲.....	انواع پروپاگاندا.....
۴۳۳.....	نقش رسانه‌ها و تبلیغات در نظام نوین جهانی.....
۴۳۳.....	مفهوم لغوی جهانی شدن.....
۴۳۵.....	زمینه پیدایش مفهوم جهانی شدن.....
۴۳۶.....	ویژگی بارز جهانی شدن.....
۴۳۶.....	دهکده جهانی و گسترش رسانه‌های نوین.....
۴۳۶.....	نظام نوین جهانی.....
۴۳۸.....	تبلیغات و عملیات روانی در نظام نوین جهانی.....
۴۴۰.....	نقش ارتباطات در گاهی سیاسی.....
۴۴۰.....	وسایل ارتباط جمعی.....
۴۴۱.....	فصل ششم: روان‌شناسی مکتب سیاسی.....
۴۴۱.....	پیدایش مکتب‌های سیاسی.....
۴۴۴.....	واژه توتالیتاریانیسم.....
۴۴۵.....	ریشه‌های روان‌شناختی حکومت‌های توتالیتاریسم.....
۴۴۶.....	ویژگی‌های مکتب توتالیتارینیسم.....
۴۴۸.....	فاشیسم.....
۴۵۰.....	پی‌نوشت.....
۴۵۰.....	تفاوت بین فاشیسم و کمونیسم.....
۴۵۰.....	دموکراسی.....
۴۵۱.....	ریشه‌های روان‌شناختی دموکراسی.....
۴۵۲.....	کاپیتالیسم (سرمایه‌داری).....
۴۵۳.....	منابع و مأخذ.....

بخش اول

روان‌شناسی خانواده

www.ketab.ir

خانواده یک نهاد اصلی و ویژه جامعه است. خانواده یکی از سلول‌های تشکیل‌دهنده اجتماع است. خانواده پایه و بنیان تشکیل‌دهنده هر ملتی است. خانواده یک واحد زیستی (بیولوژیکی) است که تشکیل آن مبتنی بر پیوند زناشویی است که براساس آن افراد دارای رابطه سببی یا نسبی بوده و با یکدیگر خویشاوند هستند. خانواده را بر گروهی از انسان‌ها اطلاق می‌کنند که از راه خون زناشویی یا فرزندپذیری با یکدیگر ارتباط می‌یابند و طی یک دوره زمانی نامشخص با هم زندگی می‌کنند. خانواده اولین و کوچک‌ترین جامعه‌ای است که افراد در آن پرورش می‌یابند و نیروهای فیزیکی و استعدادهای طبیعی خود را شکوفا می‌سازند. خانواده، آماده‌گاهی برای ورود بهتر و موفق‌تر به جامعه بزرگ انسانی است. بی‌شک عوامل بسیاری در شکل‌دهی به شخصیت انسان‌ها مؤثر است؛ مانند محیط طبیعی، وراثت، جامعه و...، اما در این میان، نقش خانواده برجستگی ویژه‌ای دارد. بخش مهمی از شخصیت انسان در خانواده شکل می‌گیرد و گرافه نیست اگر بگوئیم پایه‌های خوش‌بختی و بدبختی هر فرد در جامعه کوچک خانواده بنا نهاده می‌شود. انسان‌ها، القای زندگانی و چگونگی زیستن را ابتدا از خانواده می‌آموزند و این از واقعیت دور نیست؛ زیرا بخش زیادی از دوران شکل‌گیری شخصیت انسان (دوران کودکی) در ارتباط با اعضای خانواده سپری می‌شود. از نظر جامعه‌شناسان، خانواده دو گونه است: خانواده گسترده و خانواده هسته‌ای. خانواده گسترده، بر رابطه خونی تعداد گسترده‌ای از افراد و گروهی مرکب از سه نسل یا بیشتر مبتنی است که در یک مسکن یا در نزدیکی هم زندگی می‌کنند خانواده هسته‌ای، به یک واحد خانوادگی بنیادی که از همسر، شوهر و فرزندان‌شان ترکیب شده، اطلاق می‌شود خانواده با هر کدام از این ساختارها، کارکردهایی دارد که نیازهای اساسی اعضای خود را برآورده می‌سازد. در ذیل به چند نمونه از کارکردهای مهم خانواده اشاره می‌کنیم:

۱. تنظیم رفتار جنسی و زاد و ولد؛

۲. مراقبت و محافظت از کودکان، ناتوانان و سالمندان؛

۳. امنیت اقتصادی اعضا؛

۴. اجتماعی کردن فرزندان. با صنعتی‌شدن جوامع، خانواده بخشی از کارکردهای خود را به نهادهای اجتماعی دیگر واگذار کرد. با این همه، هنوز هم در بسیاری از جوامع، خانواده از مهم‌ترین عوامل اجتماعی کردن فرزندان است. اجتماعی کردن، یکی از کارکردهای مهم خانواده، جامعه‌پذیر کردن یا اجتماعی کردن کودکان است. جامعه‌پذیری، فرایندی است که انسان‌ها از راه

آن، شیوه‌های زندگی را فرا می‌گیرند، شخصیت می‌یابند و آمادگی عملکرد در جامعه را به دست می‌آورند. انسان‌ها از راه درونی ساختن فرایند اجتماعی شدن، یاد می‌گیرند چگونه باید نیازهای زیستی بنیادیشان را به شیوه‌ای از نظر اجتماعی مقبول، برآورده سازند جامعه‌شناسان، چند چیز را از عوامل اجتماعی شدن بر شمرده‌اند: خانواده، مدرسه، گروه هم‌سالان و رسانه‌های همگانی. خانواده از مهم‌ترین عوامل فرایند اجتماعی شدن است؛ زیرا این فرایند از درون خانواده آغاز می‌شود. خانواده، نماینده تمامی جهان پیرامون کودکان است. تصویری که کودکان از خود دارند، به این بستگی دارد که اعضای خانواده، چه احساسی درباره آنان دارند. به همین دلیل، برداشت آن‌ها از خودشان، جهان و مردم پیرامونشان، تحت تأثیر رویکرد و باورداشت‌های خانواده شکل می‌گیرد. به عبارت روشن‌تر، ارزش‌هایی که فرد می‌پذیرد و نقش‌های گوناگونی که از او انتظار می‌رود، همه و همه در چارچوب محیط خانواده آموخته می‌شود. نخستین وابستگی‌های عاطفی، در خانه برای کودک شکل می‌گیرد و دین را در خانه می‌آموزد پس نقطه آغازین درونی شدن ارزش‌ها و هنجارها برای کودک، خانه است. شاید به همین دلیل در روایات پیشوایان دینی ما، خانواده، بهترین و محکم‌ترین بنا معرفی شده است. حضرت رسول می‌فرماید: مَا بَيْنِي وَ الْإِسْلَامُ بِنَاءٌ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَ أَعَزُّ مِنْ التَّزْوِيجِ؛ در نزد خدا محبوب‌تر و محکم‌تر از ازدواج، بنا نشده است. حضرت امام خمینی (ره) درباره نقش مهم خانواده در جامعه‌پذیر کردن و تربیت فرزندان می‌فرماید: نقش خانواده و به خصوص مادر در نونهالان و پدر در نوجوانان، بسیار حساس است و اگر فرزندان در دامن مادران و حمایت پدران متعهد به‌طور شایسته و با آموزش صحیح تربیت شده و به مدارس فرستاده شوند، کار معلمان نیز آسان‌تر خواهد بود. اساساً تربیت از دامن پاک مادر و جوار پدر شروع می‌شود و با تربیت اسلامی و صحیح آنان، استقلال و اوادی و تعهد به مصالح کشور پایه‌ریزی می‌شود. ذکر این نکته نیز شایسته است که فرایند اجتماعی شدن، ویژه دوران کودکی نیست بلکه این فرایند از همان ماه‌های اولیه تولد آغاز می‌شود و تا پایان عمر انسان ادامه می‌یابد. البته سرعت، شدت و تأثیرگذاری این فرایند در دوران خردسالی، یعنی دورانی تأثیرپذیری فرد از خانواده، بیش از مراحل دیگر زندگی است. پیش از این گفتیم که یکی از کارکردهای مهم نهاد خانواده، اجتماعی کردن فرزندان است. نیز بیان کردیم که اجتماعی کردن، فرایندی است که در آن، افراد جامعه، ارزش‌ها، عقاید و الگوهای فکری و عملی جامعه خویش را فرا می‌گیرند. یکی از ارزش‌های مهم جامعه اسلامی ما که خانواده باید آنرا به فرزندان انتقال دهد.

خانواده به عنوان اولین کانونی که فرد در آن قرار می‌گیرد دارای اهمیت شایان توجهی است. اولین تأثیرات محیطی که فرد دریافت می‌کند از محیط خانواده است و حتی تأثیرپذیری فرد از سایر محیط‌ها می‌تواند نشأت گرفته از همین محیط خانواده باشد. خانواده پایه‌گذار بخش مهمی از سرنوشت انسان است و در تعیین سبک و خط‌مشی زندگی آینده، اخلاق، سلامت و عملکرد فرد در آینده نقش بزرگی برعهده دارد.

عواملی چون شخصیت والدین، سلامت روانی و جسمانی آنها، شیوه‌های تربیتی اعمال شده در داخل خانواده، شغل و تحصیلات والدین به وضعیت اقتصادی و فرهنگی خانواده، محل سکونت خانواده، حجم و جمعیت خانواده، روابط اجتماعی خانواده و بی‌نهایت متغیر دیگر در خانواده وجود دارند. شخصیت فرزند، سلامت روانی و جسمانی او، آینده شغلی، تحصیلی، اقتصادی، سازگاری اجتماعی و فرهنگی، تشکیل خانواده او و غیره را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

الف) خانواده، نخستین کانون و مدرسه‌ای است که فرزند بیشترین روزهای عمر کودکی خود را در آن می‌گذراند (مدت زمان ارتباط).

ب) فرزند، بهترین دوران عمر تربیتی را در خانواده می‌گذراند. حضرت علی (ع) فرموده است: قلب نونهال مثل زمین خالی می‌ماند که هر چه در آن به‌کاری می‌پذیرد. [۹]

ج) بهترین نوع ارتباط در خانواده حاکم است (عاطفه محوری). با توجه به اهمیت شگفت خانواده و وجود زمینه در فرزند، شایسته است خانواده‌ها و والدین در تربیت دینی فرزند که انتقال محبت حضرت حجت یکی از مصادیق آن است، بسیار بکوشند.